

logie des Mornellregenpfeifers (*Eudromias morinellus* L.) in Schwedisch-Lappland. Zschr. Tierpsychol. 19: 539–558. — STEINIGER, F., 1953: Beiträge zur Brutbiologie des Mornellregenpfeifers. Vogelwelt 74: 81–91. — 1959: Die grossen Regenpfeifer. Neue Brehm-Bücherei, Heft 240. Wittenberg.

Selostus: Sukupuolten osallistumisesta keräkurmitsan (*Charadrius morinellus* L.) haudontaan.

Viime vuosiin asti keräkurmitsaa on pidetty vesipääskyn ohella klassillisena esimerkkinä sukupuolten vaihtuneista osista pesimistöimissa. Vielä STEINIGER (1959) ja KOSLOWA (1962) pitävät varmana, että vain ♂ hautoo (ensimmäisiä päiviä ehkä lukuun ottamatta) ja huolehtii poikueesta. RITTINGHAUS (1962) kuitenkin saattoi osoittaa, että kahdella tarkkailupesällä ♀ osallistui haudontaan tehokkaasti; toisella 1. viikon ajan, toisella hautomisvaihe jäi epäselväksi pesyeen tuhouduttua.

Kirjoittajan Ailigastunturilla Utsjoen Karigasniemellä 10. VII. 1965 tekemä havainto todistaa ♀:n voivan hautoa vielä poikasten kuoriutumisvaiheessa. Löydetyssä pesässä oli 1 kuiva poikanen ja 2 munaa, joista poikasen nokka jo pisti esiin. Hautomasta pelätetyn linnun (♀) näytellessä siipirikkoa ilmestyi paikalle toinen lintu (♂), joka laskeutui hautomaan. Se otettiin kiinni ja rengastettiin. Heti sen lennettyä pois, juoksi ensin mainittu lintu pesälle ja jatkoi hautomista.

Kirjoituksen lopussa viitataan mahdollisuuteen, että ♀ voisi palata perheensä luo vasta poikasten kuoriutuessa tai munia kaksi pesyettä eri ♂♂:n kanssa, mistä FRANKELLA (1953) on yksi havainto, ja palata 1. ♂:n luo auttamaan haudonnan loppuvaiheessa ja poikasten hoidossa. Vain läpi hautomisen kestävä tarkkailu useilla pesillä selvittäisi nämä kysymykset lopullisesti.

Tiedonantoja — Meddelanden

1. Havaintoja Turun seudulta ja saaristoalueelta 1964 ja 1965

Havainnot on koottu seuraavien henkilöiden antamasta aineistosta: M. Dahlqvist (MD), J. Hakala (JHa), T. Hakali (TH), R. Halmevaara (RH), H. Hietakangas (HH), H. Hilke (HHi), J. Hollsten (JHo), M. Hurmerinta (MH), R. Hyvönen (RHy), E. Joutsamo (EJ), L. Karlsson (LK), R. Karlsson (RK), I. Lahtonen (IL), H. Laine (HL), E. Lehikoinen (EL), M. Lehto (ML), R. Lemmetyinen (RL), L. Mehtonen (LM), H. Myrsky (HM), T. Nurmi (TN), P. Pöyhönen (PP), T. Reunala (TR), R. Saarinen (RS), K. Saarvola (KS), T. Sarvilinna (TS), M. Soikkeli (MS), R. Sundman (RSu), J. Tenovuori (JTe), J. Tikkanen (JT), H. Velmala (HV), L. Velmala (LV) ja L. Vetterranta (LVe).

Podiceps cristatus. 24. II. 64 1 yks. Turun satamassa. Seuraavana päivänä lintu löydettiin kuolleena (MD).

Podiceps ruficollis. 4. VI. 65 1 yks. Korppoon Utössä (PP).

Phalacrocorax carbo. 16. V. 65 1 ad. Mietoisissa, Laajoen suistossa (IL & TN).

Ardea cinerea. 64: 3. IV 1 yks. Turun Pahanien yllä (HM & HV), 17. IV 1 yks.

Raisionlahden yli N (MD), 2. VIII 1 yks. Paimionlahdella (TH & EL), 12. VIII 1 yks. Kustavin Isokarissa (TS).

65: Laajoen suistossa 22. V alkaen koko kesän 1 yks., loppukesällä ajoittain kolme-kin yks., 16. VII 1 yks. Sauvon Tapilanlahdella (JHa), 7. VIII 1 yks. Turun Patterin-
haan yli S (EL & HV).

Ciconia ciconia. 11. VII. 65 1 ad. Tapilanlahdella. Paikkakuntalaisten kertoman mukaan lintu oli oleskellut lahdella n. viikon ajan, ja se oli istunut mm. katonharjalla (EJ, EL & HV).

Somateria spectabilis. 16. IV. 65 1 ♂ ♀ lennossa Korppoon Björkön lähellä (TR & RSa), 18. IV. 65 1 ♂ haahkaparvessa Kökarin Hamnön luona (RHy, RSu, JTe & JTi), 19. IV. 65 1 ♂ haahkaparvessa Kökarin Karlbylandetin länsirannan ohi suuntaan N (JTi).

Cygnus olor. 5. XI. 65 harvinaisen suuri parvi, 10 ad., 4 juv. Taivassalon Kolkan-
aukolla (EL, HM & HV).

Cygnus cygnus. 5. VII. 64 1 ad. Laajoen suistossa (LK & RK).

Cygnus columbianus. 28–29. III. 64 1 ad. joutsenen seurassa Kökarin Karleby-
landetin länsirannalla; määritetty koon perusteella (JTi ym). 19. IV. 64 2 ad. kolmen
joutsenen seurassa Tapilanlahdella (JHa, HH, HHi & JTe).

Aquila clanga. 19. IX. 65 1 juv. Paimionlahdella (HV).

Aquila clanga vel pomarina. 2. IV. 64 1 yks. Turun Rauvolassa (LM), 16. IV. 65
1 yks. Paimionlahdella (EJ & HM), 15. VII 2 yks. Rauman sataman yllä (LV).

Falco peregrinus. 64: 10. V 1 ad. Paimionlahdella (HV), 6 ja 20. IX 1 juv. Paimion-
lahdella (EL, HV & LVe).

65: 6. VI 1 yks. Kuusistossa (JTi), 17. VII 1 yks. Mellilän Linturahkalla (HL & RL),
25. IX 1 juv. Paimionlahdella (EL).

Falco rusticolus. 31. XII. 65 1 yks. Paraisten Alössä (HL & MS).

Falco vespertinus. 30. V. 65 1 ♂ Kuusistossa (JTi).

Coturnix coturnix. 8. VII. 65 1 yks. lähti aivan jaloista lentoon Ruissalon Ranta-
tiellä (LM).

Crex crex. P. Lehtisen mukaan pesi kesällä 64 Liedon Kiusalan kylässä 2 ♂ ♀.
Pesät olivat vain 80 m:n päässä toisistaan. Toinen niistä tuhoutui niiton yhteydessä
(RHa). Vuodelta 64 lisäksi 4 kesäaikaista havaintoa Turun ympäristöstä.

Pluvialis apricaria. Aikainen havainto: 29. III. 65 1 yks. Turun Artukaisissa (HV).

Limosa limosa. 64: 26. IV 2 yks. Tapilanlahdella (JHa, MH & JTe), 65: 26. IV 1 ad.
Paimionlahdella (HV), 2. V 1 ♂ ♀ ja 5. V 1 yks. Kuusistossa (EJ, LK, HV & LV),
8. V 1 yks. Turun Hirvensalossa (EL), 15. V 1 ad. Raisionlahdella (HV).

Calidris ferruginea. 23–27. V. 65 1–2 yks. Laajoen suistossa.

Limicola falcinellus. Keväällä 65 normaalia runsaslukuisempi (eniten 30. V, jolloin
n. 30 yks. Laajoen suistossa).

Syyshavainnot: 21. VII. 65 1 yks. Raision Viheriäisissä (HV), 27. VIII. 65 1 yks.
Laajoen suistossa (JHa).

Phalaropus lobatus. Pesimiseen viittaava havainto: 30. V. 64 1 ♂ ♀ Laajoen suistossa.
Sen jälkeen 1 ♂ paikalla ainakin 28. VI saakka (RK).

Keväällä 65 normaalia runsaslukuisempi (eniten 30. V, jolloin n. 30 yks. Laajoen
suistossa).

Sterna albifrons. 27. V. 64 löysi J. Aittala Rymättylän Kuralasta kuolleen pikku-
tiiran, joka liitettiin Turun Lyseon kokoelmiin (HV), 3–9. VIII. 65 1 yks. Ruis-
salossa (HV).

Uria aalge. 3. I. 65 1 kesäpukuinen yks. Kökarissa (HM).

Surnia ulula. 5. XII. 64–IV. 65 1 yks. Maarian kirkon lähistöllä, joului-kuussa 64–65 1 yks. Kaksikerrassa, 7. I. 65 1 yks. Kuusistossa (JTt), 8. VIII. 65 1 yks. Rymättylän Aallassa (RHa & KS).

Coracias garrulus. 13. VII. 65 1 yks. Turun Orikedolla (EL & HV).

Upupa epops. 19. IV. 65 1 yks. Kökarin Finnöissä.

Oriolus oriolus. 12. V. 65 1 laulava ♂ Ruissalossa (RHa).

Nucifraga caryocatactes. 64 Turun Pääskytuorella pesä, jossa 10. V 3 poikasta (RHa).

Sitta europaea. 9. X. 65 lähtien 2 yks. Ruissalossa. 17. X pyydystettiin toinen linnuista ja sen todettiin kuuluvan rotuun *europaea*. Linnut oleskelivat paikalla ainakin vielä tammikuussa 66.

Turdus torquatus. 12. IV. 64 1 ♂ Hirvensalossa (TS).

Phoenicurus ochruros. 16. IV. 65 2 yks. (ilm. juv. ♂ ja ♀) Kökarin Harparnäsissä (RHy, RSu & JTe), 20. IV. 65 1 ♀-pukuinen Kökarin Överbodassa (JHa & JTt).

Locustella naevia. 64: 24. V 1 ♂ lauloi Paimionlahdella (RSu), 29. V 1 ♂ lauloi Ruissalossa (PP).

Acrocephalus arundinaceus. 24. V. 64 1 ♂ lauloi Tapilanlahdella (HM), 13. VIII. 64 1 yks. Laajojen suistossa (LK, RK ym), 15. V. 65 1 ♂ lauloi Rymättylän Aallassa (RHa & ML).

Ficedula parva. 64: 21. V 1 ♂ lauloi Turun Pansiossa (JTe), 10. VII 1 ♀-pukuinen Paimion Vistalla (EJ), 15. IX 1 ♀-pukuinen Turun Samppalinnanmäellä (JTt).

Bombycilla garrulus. 25–28. VII. 65 n. 20 yks:n parvi Kustavin Lypertössä (JHa & TS).

Turun Lintutieteellinen Yhdistys r.y.

(entinen Turun Lintumiehet)

2. Katsaus Jurmon lintuaseman toimintaan vuonna 1965

Asema oli miehittettyä seuraavasti: 5–7. I, 31. I (vrt. OF 1965 s. 8), 12–24. IV, 3. V–1. VI, 4. VI, 26–29. VI, 10. VIII–21. IX, 7–11. X, 4–8. XI ja 28–30.

Havainnoitsijat: E. Haapanen (EH), J. Hakala (JH), R. Halmevaara (RH), E. Haukioja (EHo), P. Helo (PH), H. Hietakangas (HHk), H. Hilke (HH), J. Hollsten (JHo), I. Hyttinen (IH), R. Hyvönen (RHy), E. Joutsamo (EJ), K. Karjalainen (KK), O. Kivivuori (OK), S. Kotiranta (SK), J. Kuronen (JK), I. Lahtonen (IL), P. Lapintie (PL), E. Lehikoinen (EL), L. Mehtonen (LM), H. Myrsky (HM), T. Nurmi (TN), E-P. Paavolainen (EP), A. Reunala (AR), T. Reunala (TR), R. Saarinen (RS), J. Sarvilinna (JS), T. Sarvilinna (TS), T. Suominen (TSu), N. Söderman (NS), E. Tarponen (ET), J. Tenovuo (JT), P. Terho (PT), J. Tikkanen (JTt), H. Toivonen (HT), V. Turunen (VT), L. Vainio (LVa), M. Vainio (MV), H. Velmala (HV), L. Velmala (LV), S. Vuolanto (SV) ja T. Vuolanto (TV).

Vuoden kuluessa rengastettiin asemalla 4 378 yksilöä, joista talvella 8, keväällä 2 485, kesällä 66 ja syksyllä 1819. Rungasluvuisimmat rengastuslajit olivat *Erithacus rubecula* 1 583 yks., *Phoenicurus phoenicurus* 529, *Muscicapa striata* 328, *Sylvia borin* 261, *Phylloscopus trochilus* 227 ja *Ficedula hypoleuca* 223. Muista rengastuksista mai-

nittakoon *Limosa lapponica* 1, *Calidris canutus* 3, *Luscinia luscinia* 3, *Acrocephalus palustris* 1, *Muscicapa albicollis* 1.

Havaintoja (kaikki havainnot ilman vuosilukua ovat vuodelta 1965):

Gavia adamsii. 23. IV 1 talvipukuinen yks. uimassa saaren eteläpuolella. Lintu nähtiin n. 50 m:n etäisyydeltä, jolloin voitiin selvästi havaita ylöspäin käyrä, valkea nokka (SV).

Phalacrocorax carbo. 19. IV 1 yks. WSW, 4. V 2 juv., 5. V 2 yks., 6. V 1 yks., 8. V 1 yks., 20. V parvi, jossa 5 juv. ja 1 ad., levähti hetken saaren länsipäässä ja lähti sitten suuntaan N (SK & PL). 13. IX 1 ad. SW.

Ardea cinerea. 13. VIII 1 yks. WNW (JH), 25–28. VIII 1 yks. paikallisena.

Bolaurus stellaris. 15. IX 1 yks. seiso i Etelälietteen avoimella niityllä, josta lähti kiertelemään etelään päin (TN).

Aythya ferina. Hyvin harvinainen; vain 2 havaintoa vv. 1962–1965: 2. V. 1964 1 ♀, 20. IV. 1965 3 ♂♂ & 1 ♀ NE.

Tadorna tadorna. 16. IV lähtien koko kevään ajan oleskeli 1 ♂ ♀ saaren länsikärjen luona. 28. VI nähtiin Skalmörnin luona ♀ ja 6 poikasta ja parin sadan metrin päässä hiekkasärkällä toinen ad.-lintu.

Branta bernicla. 20. V 7 yks. uimassa Haahkasaaren luona. Ensimmäinen havainto Jurmossa (SK & PL).

Branta leucopsis. Outo varhaismuutto huhtikuussa: 12. IV 17 yks. NE, 13. IV 6 yks. E + 2 yks. laskeutui länsikärkeen, 19. IV 3 yks. NE.

Toukokuun kuluessa muutti saaren ohi 6 kpl. 4–150 yks:n *Branta* sp. parvea suuntaan E.

Cygnus olor. 1 ♂ ♀ pesi, ilmeisesti Skalmörnillä. Emot ja 2 poikasta oleskelivat koko syksyn länsikärjessä. 29. XII 4 ad. 1 juv. länsikärjessä.

Cygnus columbianus. 19. IV 1 yks. kolmen joutsenen seurassa NE, 20. IV 1 yks. 9 joutsenen seurassa NE (kummassakin tapauksessa määrittys koon perusteella), 20. V lähtien oleskeli erittäin kesy yksilö (puku vielä osittain harmaa) Järvellä ja Etelälietteellä. Paikkakuntalaiset näkivät linnun vielä 2. VI.

Aquila pomarina vel *clanga*. 27. V 1 yks. kaarteli viiden minuutin ajan matalalla Männikön yllä ja lähti sitten SW. Linnun alapuolen vaalean hiekanruskea väritys ja vain hiukan ahdistelevia variksisuurempi koko viittaavat pikkukiljukotkaan (RH).

Falco peregrinus. 19. IX 1 ad. aivan maata viistäen saaren yli länteen (OK & TN).

Pluvialis squatarola. 22–31. V yhteensä n. 1 950 yks. (*Psqu* + tod.näk. *Psqu*) pääasiassa itään. – Syyshavainnoista mainittakoon: 11. VIII 42 ad. W (JHo & JT), 6. XI 1 yks. kolmen merisirrin seurassa Lounaisriutalla (RS).

Pluvialis apricaria. Myöhäinen havainto: 5. XI 4 yks. Järvellä (RS).

Charadrius morinellus. 14. VIII–20. IX yhteensä 50–60 yks. Suurin parvi 10 yks. (25. VIII saaren yli W).

Limosa limosa. 4. V 1 paikallinen, 5. V 1 + 1 muuttivat aamulla NE, 6. V 1 lounaasta Heinäsaarelle, 8. V 1 kiertelevä (EHo & EJ) ja 20. V 1 paikallinen yks. (SK & PL).

Limosa lapponica. Aikainen havainto: 12. IV 1 harmaa yks. kierteli Etelälähdellä. 7–30. V muutti yhteensä n. 815 yks., (joista vain 49 *Num.* vel *Lim.*, loput määritettyjä) saaren yli, pääasiassa NE. Päämuutot 13. V (n. 202 yks.), 15. V (n. 420), ja 16. V (n. 165) (SK & PL).

Calidris maritima. 15–24. IV lähes joka päivä 18–30 yks., useimmiten Länsiriutan

kärjessä. 18. IV saatiin 1 yks. rengastetuksi. Toukokuussa lajia nähtiin vielä seuraavasti: 3. V 21 yks., 7. V 25–30, 10. V 3 ja poikkeuksellisen myöhään 28. V 3 (KK).

Syyshavainnot: 5. XI 7 yks., 6. XI 5–7, 7. XI 32–35 ja 8. XI 12 (RS).

Talvihavainnot (Vrt. myös OF 1965 s. 13): 28. XII yhteensä 93 yks., joista 46 yhdessä parvessa, 29. XII yhteensä 82 ja 30. XII (rantaviivan jäädyttyä) yhteensä 10 yks. (JT & PT).

Calidris ruficollis. Keväthavainnot: 15. V 1 yks., 27–30. V 2 ja 21. V 3.

Calidris alpina. Päämuutot 22. V (2 000–2 500 yks.), 23. V (n. 1 200), 27. V (n. 1 000), 28. V (n. 200), 30. V (n. 460) ja 31. V (n. 320). Eteläisen rodun pesiä löytyi 3 kpl.

Calidris ferruginea. 27. V 2 yks.. Syksyllä kuovisirrejä näkyi – kuten eräitä muitakin kahlaajalajeja – huomattavasti vähemmän kuin aikaisempina vuosina.

Crocethia alba. 27. VIII 1 yks. ja 21. IX 2 yks. (OK).

Limicola falcinellus. Keväthavainnot: 27. V 7 yks. ja 28. V 1 yks.

Syyshavainnot: 12. VIII 2 yks., 13. VIII 1, 27–28. VIII 1, 29 ja 31. VIII 2.

Recurvirostra avosetta. 4. V 1 yks. lensi saaren länsiosien yllä äännellen huilumaisesti kluu-ii. Laskeutui hetkeksi uimaan ja lähti vähän ajan kuluttua paikalta.

Asio flammeus. 29. XII 1 yks. Suolla (JT & PT).

Caprimulgus europaeus. 27. VI äänteli 1 yks. yöllä Leppälehdossa.

Upupa epops. 7. V 1 yks. aamulla kivikkoisella niityllä Lounaisriutalla (EHo & ET).

Dendrocopos minor. 7–12. IX 1 ♀ oleskeli Männikössä, 8. XI 1 yks. suuntaan S (RS).

Alauda arvensis. 29. XII 1 yks. W (JT & PT).

Eremophila alpestris. 29. XII 1 yks. S (JT & PT).

Delichon urbica. 1. IX klo 16,10–19,00 yhteensä n. 1 200 yks. suuntaan W, suurin parvi n. 500 yks. Edellisinä päivinä ei havaittu yhtään räystäspääskyä ja koko syksyn ajan päivälukemat pysyivät sadan ja nollan välillä (IL & LV).

Corvus frugilegus. Keväällä sangen runsaslukuinen. Eniten 13. IV, jolloin n. 120 yks. Sen jälkeen lukumäärä laski tasaisesti; vielä 1. VI 3 yks.

Pica pica. 22. IV 1 yks. Yläniityn lantakasoja tutkimassa. Ensimmäinen havainto Jurmossa.

Parus caeruleus. Keväthavainnot: 21. IV 3 yks., 22. IV 2 ja 23. IV 1.

Syyshavainnot: 5. XI 6 yks., 6. XI 8 ja 8. XI n. 10 (RS). Lisäksi 29. XII 5 yks. (JT & PT).

Aegithalos caudatus. 5. XI n. 12 yks. (RS). Mainittakoon tässä yhteydessä, että syksyn 1965 linnustollisista erikoispiirteistä, kuten urpiaisten, pyrstötiaisten ja tikkojen vaelluksista, ei saatu Jurmossa minkäänlaista käsitystä, koska vakituinen havainnointi päättyi liian aikaisin.

Turdus torquatus. 6. V 1 ♀, 23. V 1 ♂ aamulla + 1 ♂ 1 ♀ päivällä (RH & TSu) ja 24. V 1 ♀.

Phoenicurus ochruros. 16. IV 1 ♀-pukuinen (PH), 22. IV 1 ♀-pukuinen (HH & SV).

Luscinia luscinia. 19–25. V yhteensä 8 yks.

Luscinia svecica. Aikainen havainto: 19. IV 1 ♂ Kylässä.

Acrocephalus scirpaceus. 31. V 1 yks. ja 1. VI 2 yks.

Acrocephalus palustris. 30. V saatiin 1 yks. verkosta Männikössä. Määrittys perustuu mittoihin, siipikaavioon ja väritykseen (KK & LV).

Muscicapa albicollis. 11. V saatiin 1 ♂ verkosta Männikössä (SK & PL).

Ficedula parva. 25. V – 1. VI yhteensä ainakin 8 yks.

Anthus campestris. 28. VIII 1 ad. Yläniityllä (LV), 11. IX 1 ad. Yläniityllä (RH & EJ) ja 16. IX 1 ad. kierteli Männikön luona (OK & TN). Koska havainnointi saarella oli jatkuvasti tiivistä, on mahdollista, että linnut olivat eri yksilöitä.

Coccothraustes coccothraustes. 13 – 15. IV nähtiin 1 yks. useita kertoja eri puolilla saarta.

Chloris chloris. Myöhäistä muuttoa: 28 – 30. XII yhteensä n 30 yks., pääasiassa W (JT & PT).

Carduelis hornemanni. 5. XI 2 + 5 yks. (RS).

Carpodacus erythrinus. Aikaisemmasta kirjoituksesta poisjääneet vuoden 1964 kevät-havainnot: 26. V 1 yks., 28 – 29. V 2 ja 30. V 1. Vuoden 1965 havainnot: 28. V 1 (LV). 17 – 18. VIII 1 ♀-pukuinen (JH & JT).

Emberiza rustica. 22. V 1 ♀-pukuinen Järven luona (RH).

Passer montanus. 19. IV 1 yks. Kylässä, 22. IV 1 yks., joka lähti suuntaan SW (SV), 7. V 1 yks. Männikön yli suuntaan NE (EHO & EJ).

Turun Lintutieteellinen Yhdistys r.y.

3. Lintuhavainnot Haminasta ja sen ympäristöstä keväällä 1962

Anser albifrons. 6. V Vehkalahden kunnan Lelunjoen suussa 3 vanhaa kiljuhanhea. Tulvaniityn reunassa ruokailevat linnut päästivät allekirjoittaneen jopa 20 metrin päähän.

Branta bernicla. 29. V noin 5 kilometriä Haminan koillispuolella keskiyöllä n. 100 yksilöä matalalla kompassisuuntaan 07 – 00 (n. NE).

Branta leucopsis. Samassa paikassa kuin yllä mainitut sepelhanhet valkuposkiahien ääntä koilliseen keskiyöllä 29. V. Aamulla 24. V meren rannalla Haminan itä-puolella 130 – 140 yksilöä matalalla kompassisuuntaan 07 – 00 (n. NE).

Milvus migrans. 6. V 1 yks. NE Vehkalahden Kirkkojärven yli.

Rallus aquaticus. 13. V lähtien heikosti ääntelevä yksilö Kirkkojärven WNW-reunalla. 9. VI huuteli 1 yks. Kirkkojärven SW-nurkkauksessa.

Crex crex. Kirkkojärven länsireunassa 19. V – 3. VI 1 yks., 26. V – 9. VI 2 yks. Äärimmäisten lintujen väli oli noin 600 – 800 metriä. Nämä kolme osittain ruoikossa huutanutta ruisrääkkää kuvastanevat parhaiten nykyisen Kirkkojärven kuivuutta.

Xenus cinereus. 13. V 1 yks. Vehkalahden kunnan Mäntlahdessa n. 12 km Haminasta itään. Lintu oleskeli pienellä merenrantahietikolla. Pikkutyylillä ahdisteli ranta-kurvia useasti, jolloin kurvi päästeli venytettyä, valittavaa *kvi*-ääntä, välillä kimmoisia, terävästi katkeavaa *kvi'*-*kvi'* -ääntä. Lentäessään lopulta rantaa pitkin se huuteli *kvy-hy-hy*, *kvy-vy*, joskus pitkiä sarjoja. Ääni oli suhteellisen hiljainen, rakenteeltaan pikkukuovimainen, sävyiltään hieman karikukkomainen, mutta sointuvampi, ei mitenkään korviin pistävä tiirojen ja meriharakoiden äänten seasta. Käydessäni paikalla 20. V ei lintua enää näkynyt.

Locustella naevia. 26. V – 9. VI sirsii 1 yks. Kirkkojärven länsireunassa.

Acrocephalus dumetorum. 10. VI lauloi 1 yks. Sippolassa n. 25 km Haminasta pohjoiseen.

Acrocephalus palustris. Alkuillasta 7. VI kuului Kirkkojärven SW-rannan vadelmapensaikosta kerttusen varoittelua. Kun häiritsin lintua, nousi näkyviin luhtakerttunen, joka lauloi taukoamatta pari minuuttia. Illemmalla se antoi uuden lyhyen näytteen, jonka jälkeen lintua ei paikalla enää kuultu.

Luscinia luscinia. 23. V lauloi 1 yks. Kirkkojärven länsirannan lepikossa. 26. V lähtien tjokotteli todennäköisesti sama yksilö raviradan luoteispuoleisessa lepikossa. 27. V lähtien näppäili 1 yks. Kouvolantien alkupään ja radan välisessä kapeassa lepikossa. 10. VI laulava yksilö Sippolassa Haminan pohjoispuolella.

KARI VEPSÄLÄINEN

4. Fågelobservationer från södra Österbotten 1965

Observatörer förutom undertecknad: Sirkku Alho, Carl-Anders Lundberg, Per-Erik Mattila och Torsten Stjernberg.

Podiceps griseigena. En död fågel konstaterades i ett fisknät i Skatan utanför Kristinestad den 4. V. För övrigt mycket sällsynt i trakten under senare år.

Ardea cinerea. Sedd fyra gånger vid Pjelaxvikens fågelrastplats i Närpes under tiden 25. VII–15. VIII. Den 4. VIII sågs två exemplar på platsen.

Anser anser. Cirka 35 fåglar uppehöll sig under hela augusti månad på stränderna och ängsmarkerna vid Pjelaxviken i Närpes.

Anser erythropus. Två fåglar rastade på samma plats som föregående art den 23. V.

Milvus migrans. En brun glada sågs kretsande över avstjälpningsplatsen i Kristinestad den 23. VI. Fågeln, som irriterades av kråkor och mäsar, försvann snart i riktning NW.

Circus cyaneus. Bofynd på kalhuggen skogsmark nära myr i Storå den 15. VI. Boet innehöll vid denna tidpunkt tre nykläckta ungar och två ägg. Vid ett besök på platsen den 2. VII låg fem ungar i boet.

Porzana porzana. Hörd en enda gång i trakten under sommaren; den 20. V i sumpmarkerna nära Lappfjärds åmynning.

Charadrius squatarola. Observerad vid Pjelaxvikens fågelrastplats i Närpes 15, 25 och 30. V i ett exemplar. Iakttagen även i augusti på samma plats.

Capella media. En fågel, vilken även infångades och ringmärktes, vid Österbottens Köotts avstjälpningsplats i Kristinestad den 7. IX.

Limosa limosa. En rödspov uppehöll sig en stund på Pjelaxvikens rastplats i Närpes den 28. IV. Från observationstornet vid viken kunde fågelns samtliga kännetecken iaktas i god belysning.

Calidris canutus. Ett juv. exemplar iaktogs på samma plats som föregående den 11. IX.

Calidris ferruginea. Juv.exemplar av spovsnäppa iaktogs på samma plats som föregående under tiden 22. VIII–11. IX. Högst fyra exemplar observerades samtidigt.

Larus minutus. Fyra tydligt oroad fåglar iaktogs den 1. VII vid Lappfjärds åmynning, häckning högst sannolik. Ej tidigast sedd på denna lokal.

Uppua epops. Iakttagen på en gårdsplan i Lappfjärd under ett par dagars tid i medlet av oktober.

Picoides tridactylus. Tre bofynd kända från Lappfjärd och Närpes sommaren 1965. *Oriolus oriolus*. En sjungande ♂ hördes på Granö i Lappfjärd den 7. VII.

Turdus torquatus. Två ♂ sedda i Kristinestad under våren, dvs. den 17. IV och 21. IV. Vid det senare tillfället satt fågeln cirka 5 meter uppe i en asp och sjöng sporadiskt.

Luscinia luscinia. Hörd tillfälligt vid Nya begravningsplatsen i Kristinestad den 10. VI kl. 22,30.

Locustella naevia. Hörd den 12. VI samt några dagar framåt från ett videbuskage nära Kristinestad.

Acrocephalus palustris. Häckade i utkanten av Kristinestad sommaren 1965. Boet, som upptäcktes den 11. VII, befann sig typiskt bland nässlor och hallonris och innehöll vid denna tidpunkt en nykläckt unge (vilken ringmärktes) och två rötägg.

Carduelis flammea och *hornemanni*. Bland de sällsynt stora mängder gråsiskor, som invaderade trakten under första veckan av oktober, påträffades även enstaka exemplar av snösiskor.

Carpodacus erythrinus. Förefaller att ytterligare öka sitt bestånd i trakten. Enbart i Kristinestad med närmaste omgivningar gjordes detta år 40 bofynd.

Emberiza rustica. Bo med små ungar i försumpad granskog i Närpes nära gränsen till Kristinestad den 15. VI. Två häckningar tidigare kända i Närpes, för övrigt ytterst sällsynt i trakten.

PER-ÅKE JOHANSSON

5. Fågelobservationer från Lappfjärd och Sideby 1965

Phalacrocorax carbo. 10 exemplar observerades den 20. IV på ett isflak vid Sideby udde.

Circus aeruginosus. Häckade även i år i Härkmerifjärden, Lappfjärd. Boet, som hittades i slutet av maj, innehöll 5 ägg. Vid månadsskiftet juni-juli låg 5 ungar i boet.

Circus cyaneus. Under en tallplantering sista veckan i maj hittades ett bo med tre ägg i närheten av Silverberg, Sideby. Vid ett senare besök visade sig boet vara övergivet.

Gallinula chloropus. Ett ad. exemplar kunde studeras på nära håll i Storsjö, Sideby 8–12. IV. Träsket var isbelagt och fågeln höll till vid en gård där den bl.a. åt spill-säd. Då den oroades sökte den skydd i en granhäck. Det är troligt att fågeln till slut föll offer för en katt.

Strix nebulosa. Ett lappugglebo blev funnet i slutet av juni i Sideby några kilometer söder om Storträsk. De 4 flygga ungarna satt då i närheten av boträdet. Boet, som befann sig i en gran, var ett gammalt duvhökbo. I närheten av bopplatsen ligger några ängar och insprängda i granskogen små kärr och mindre myrar. Redan dagen efter bofyndet hade ungarna sökt sig bort från platsen; endast en gammal fågel höll till där. Enligt en skogshuggares beskrivning av ett bofynd häckade lappugglan inom området även 1960 och 1962 och 1963 har ugglorna observerats här.

Alca torda. Ett exemplar observerades ute till havs i Sideby den 30. V.

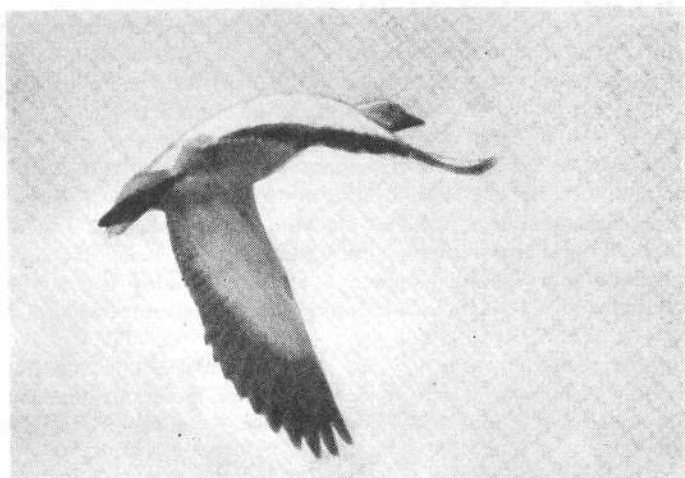
Coccothraustes coccothraustes. En stenknäck uppehöll sig vid en gård i Sideby under tiden 3–5. XI. 1965.

STAFFAN STORTEIR

6. Lumihanhi (*Anser caerulescens*) Pyhäjoella

Noin 20. V. 1965 tapasi Eino Karjaluoto Pyhäjoen Yppärin Rajalahdessa valkoisen hanhen, jonka 2. VI kävimme tunnistamassa nuoreksi lumihanheksi. Lintu oli lähes puhtaanvalkoinen lukuun ottamatta siipisulkia. Käsikulat olivat kokonaan mustat ja kyynärsulat melkein siiven tyveen asti tummanharmaat (aikuisella vain käsikulat mustat), nokka ja jalat tummanharmaat (aikuisen linnun vaaleanpunaiset). Lintu oli hieman metsähanhea pienempi. Sen lento oli hanheksi huomattavan kevyttä, melkein loppimaista.

Valok. Unto Järvinen

Lumihanhi antoi tarkastella itseään 20–30 metrin päästä. Karjaluodon mukaan pakoetäisyys oli aluksi ollut alle 10 metriä, myöhemmin se kasvoi 50–100 metriksi. Lintu oleskeli useimmiten muutaman sadan metrin päässä merenrannasta olevien niittyrintaisten lampien tuntumassa; muita hanhia ei nähty sen seurassa. Se tavattiin alueella ainakin vielä 9. VI.

JUHANI JOKI & PERTTI SULKAVA

7. *Emberiza melanocephala* vel *bruniceps* Kustavin Isokarissa

Keskellä kesää, 14. VII. 1965, havaitsimme Isokarin majakkasaaren kyläalueella meille oudon linnun, jonka vaatimatton, jossakin määrin ♀-varpusta muistuttava ulkonäkö ei ollut yhtäpitävä minkään tuntemamme lintulajin kanssa. Lintu salli tarkastella itseään lyhyeltä etäisyydeltä pitkän aikaa, jolloin merkitsimme muistiin seuraavaa.

Yleisväritys vaalean ruskeanharmaa, päälaki punaruskeavivahteinen, heikosti viiruinen, etuselässä ruskeaa juovikkuutta pienellä alalla; siivet varpusen siipiä muistuttavat, niiden peitinhöyhenissä tumma, taapäin suureneva täpläriivi; vatsapuoli yksi-

värinen, vaaleankellertävä, alaperän väri musta vatsapuolesta poikkeava, kirkkaamman kellertävä; pyrstö pitkältä vaikuttava (suhteellisesti pitempi kuin ♀-varpusen), ilman valkoisia reunasulkuja. — Kekomainen nokka ruskehtava, kookkaanpuoleinen, koivet vaalean punertavanruskeat, suhteellisen korkeat.

Lintu oleskeli pensaikkoisessa kalliomaastossa liikkuen pensaissa lähellä maata tai maassa, enimmäkseen kallioilla. Lento vaikutti hiukan kiurumaiselta; pitkiltä näyttäviä siipiään lintu piti istuessaan riipuksissa. Ääni kuultiin vain kerran ja merkittiin *blt*. Lintua ei tavattu saarella enää 20–28. VII. Mainittakoon, että havainto tehtiin mentäessä parhaillaan vastaanottamaan saaren vanhaa luotsitupaa Turun Yliopiston lintuasemaksi.

Myöhempi kirjallisuuden tutkiminen osoitti, että havaitsemamme tuntomerkit (ennen kaikkea ♀-varpusta muistuttava ulkonäkö, suuri koko, valkoisten reunasulkien puuttuminen pyrstöstä sekä alaperän kellertävä väritys) ovat tunnusomaisia *Emberiza melanocephala*-vel *bruniceps* -naaraille, jotka eivät maastossa ole toisistaan erotettavissa. Tekemämme havainnot viittaavat tosin lähemmin *Emberiza melanocephala*an, jonka siiven, pyrstön, nokan ja nilkan mitat ovat suuremmat kuin *E. bruniceps*sin; vertailukohteena olemme käyttäneet *E. citrinellaa*, jonka mainitut mitat ovat *E. bruniceps*sin luokkaa. Havaittu yksilö oli ilmeisesti ad. ♀, jonka sulkasato oli alkanut (lajit läpikäyvät osittaisen sulkasadon kesä-heinäkuussa). Huomattakoon, että ko. lajiparin naaraiden yksilöllinen muuntelu on kirjallisuuden mukaan melkoinen ja että havaitsemamme yksilön olinpaikka hyvin vastasi lajien suosimaa elinympäristöä pesimäpaikoillaan.

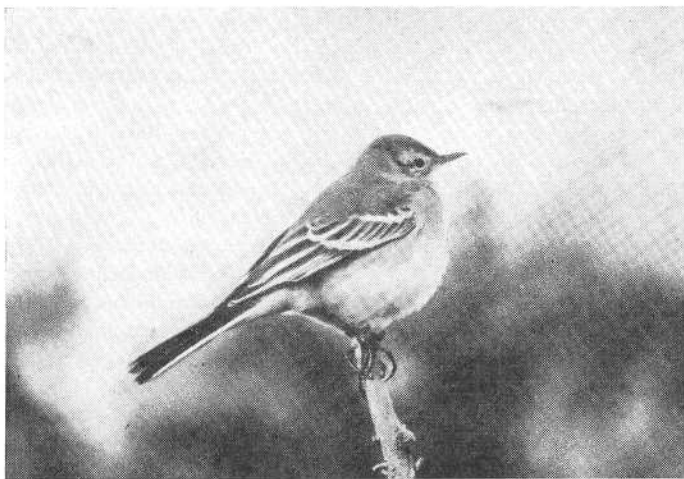
Emberiza melanocephala on kaakkoinen laji, jonka levinneisyysalue ulottuu Iranista Lähi-Idän kautta Balkanin niemimaalle, luoteisina aina Dalmatian saakka. *E. bruniceps* on itäisempi levinneisyysalueen käsittäessä Kaspienmeren itä- ja kaakkoispuoleiset alueet.

MARTTI SOIKKELI, JORMA & RAUNO TENOVUO

8. Sitruunavästäräkki (*Motacilla citreola*) Valassaarilla

Nämme 8. IX. 1964 Valassaarilla Bysundin perukassa oudon värisen västäräkin, joka pyydysteli hyönteisiä rantakaislikon yllä. Lintu räpytteli hetken paikallaan siepomaisesti ja koukkasi nokkaansa hyönteisen, räpytteli ja koukkasi taas hyönteisen jne. Näin se keräsi nokkansa täyteen ja lensi rantakivelle syömään. Tällainen pyydystyslento kesti huomattavan kauan.

Lintu vaikutti takaapäin tavalliselta västäräkiltä, mutta edestäpäin keltavästäräkiltä, sillä rinnassa erottui oranssinkellertävää väriä. Otsa ja päälaki olivat harmaat lukuun ottamatta pientä vaaleaa täplää nokan yläpuolella. Tämä täplä näkyi vain suoraan edestäpäin. Päässä oli vaalea silmäkulmajuova, ja toinen epäselvempi juova kulki korvanseudusta kurkkua kohti kuten keltavästäräkilläkin. Niskassa ja selässä oli samaa harmaata väriä kuin pääläessä. Kun tavallinen västäräkki näyttäytyi vertailukohteena, saatoimme todeta linnun näyttävän takaapäin kokonaisuudessaan västäräkkiä tummemmalta. Pyrstö ja sen yläpeitinhöyhenet olivat vielä tummemmat kuin selkäpuoli. Pyrstö oli västäräkin pyrstöä hivenen lyhyempi. Rinta oli vaalean, likaisen oranssinkeltainen vaaleten vatsaa kohti. Kurkku erottui rinnasta selvästi vaaleampana, ja tietystä kulmasta katsottuna se oli vaalean sitruunankellertävä.

Valok. Timo Vuolanto

Kupeilla ja kuvunseudussa oli harmahtavia höyheniä, alaperä puhtaanvalkoinen. Siivet olivat hieman tummemmat kuin västäräkin, ja niillä erottui kaksi selvää valkeaa juovaa. Lisäksi kyynärsulkien reunat olivat leveästi valkeat, joten siiven mustavalkokontrasti oli huomattavasti selvempi kuin västäräkillä. Jalat ja nokka olivat tummat. Kaikki em. tuntomerkit näkyvät linnusta otetuissa mustavalko- ja värikuvissa. Lisäksi totesimme valokuvia tarkastellessamme, että takavarpaan kynsi oli huomattavan pitkä.

Linnun ääni poikkesi melkoisesti sukulaistensa äänistä, jopa siinä määrin, että emme heti osanneet yhdistää kuulemaamme ko. västäräkkiin. Se oli venähtävä särähdys *bsrrit*, jota on vaikea kirjaimin kuvata (tässä *r* tulee liian voimakkaana esille). Se muistutti hieman keltävästäräkin vastaavaa ääntä (Vrt. LILJA, *Ornis Fennica* 40, s. 75). Ääni kuului myös maassa, joskin vaimeampana kuin lennossa.

Iltapäivällä näimme linnun lentävän korkealla itäänpäin hienoissa tihkusateessa, mutta seuraavana aamuna meitä tervehti jälleen tuttu ääni, ja tuolloin vielä tuntematon västäräkki oleskelikin koko päivän samoilla tienoilla. Tällöin se myös valokuvattiin. Samalla merkittiin muistiin linnulle ominaisia käyttäytymistapoja. Västäräkki pyydysti edelleen pääosan ruoastaan alussa kuvatulla tavalla, mutta kahlaili myös tavallisten västäräkkien tapaan rantavedessä. Tällöin lintu paikallaan ollessaan asetui erikoiseen asentoon, jossa siivet roikkuivat sen verran että ylaperä paljastui; linnun asento oli samalla pystympi kuin västäräkin. Sukulaisistaan outo västäräkki ei erityisemmin välittänyt, vaikka joskus olikin näiden seurassa. Tällaisen parven lähtiessä lentoon saattoi vieras lentää aivan muualle kuin parven muut linnut. Luonteenomaista linnulle oli myös, että se ihmisen lähestyessä jähmettyi paikalleen. Tämä tapahtui kuitenkin vain sellaisilla paikoilla, joilta linnulla oli esteetön näköala ympäristöönsä. Tällöin sitä saattoi päästä lähestymään 7–10 metrin päähän, vaikka se muuten lähti lentoon jopa kaksi kertaa pitemmän matkan päästä.

Lintu oleskeli jatkuvasti samalla paikalla Bysundin perukassa. Kerran se lensi läheisen Käringsundin puolelle aivan samanlaiselle paikalle, matalalle kivikkoiselle rannalle, jolla kasvoi leveä vyöhyke merikaislaa (*Scirpus Tabernaemontani*). Vielä 10. IX näimme linnun kerran.

Mukanamme olleiden kirjojen perusteella emme voineet lintua määrittää. Vasta myöhemmin Helsingissä saimme käsiimme LILJAN (vrt. ed.) ja WILLIAMSONIN (British Birds, 48, ss. 26–29 ja 358–362) kirjoitukset. Näkemämme lintu oli näiden mukaan määritettynä nuori sitruunavästäräkki (*Motacilla citreola*).

Nuori sitruunavästäräkki on WILLIAMSONIN mukaan sekoitettavissa lähinnä aasialaisen *Motacilla flava similliman* nuoreen yksilöön, ei niinkään helposti meikäläiseen nuoreen *M.f. thunbergiin*. Ääritapauksessa on kahta ensinmainittua miltei mahdoton erottaa toisistaan maastossa. Sitruunavästäräkin ratkaisevia tuntomerkkejä ovat: alaperä valkea (*M.f. similliman* keltainen), siivet tummat ja niissä leveät valkeat juovat (*M.f. similliman* siivet vaaleammat ja juovat heikommat), selkä tummanharmaa (*M.f. similliman* kellertävän- tai vihertävänharmaa). *M.f. thunbergiin* on useampiakin eroja (LILJA vrt. ed.). WILLIAMSON pitää ääntä hyvänä tuntomerkkinä.

Mainittakoon, että linnusta otettuja valokuvia lähetettiin Englantiin, ja yksi niistä on julkaistu British Birds'in elokuun 1965 numerossa (Br. Birds 58, kuvasivu 49 b). Lehden toimituksen kanssa käydyssä kirjeenvaihdossa kävi ilmi, että sitruunavästäräkki tavattiin kahdessa paikassa Englannissa samana syksynä. Toimitus arvelee, että valokuvamme ovat ensimmäiset, joita linnusta on luonnossa otettu (Br. Birds 58, s. 346).

JUHA KURONEN, SEPPÖ & TIMO VUOLANTO

9. Arokahlaajapääskey (*Glareola nordmanni*) tavattu Suomessa

Retkeillessäni 7. VIII. 1963 Kokemäenjoen suistoalueella Porin mlk.:n Kivinillä, huomioni kiintyi outoon lintuun, joka oleskeli vesijättömaan melkein kasvittomalla savikolla. Maassa istuessaan se muistutti paljon pienikokoista kihua nokan ollessa kuitenkin suhteellisesti pienempi. Muut tuntomerkit: päälaki harmaanruskea, kaula valkoinen, rinta harmaanruskea, vatsa ja alaperä valkoiset, niska ja selkä tummanruskeat, joukossa vaaleareunaisia höyheniä, yläperä valkoinen, pyrstö syvähalkoinen. Lennossa lintu muistutti suurta haarapääskyä, samalla näkyivät myös mustat siivenalustat. Seuraavien kolmen päivän aikana näin sen monta kertaa. Esim. 8. VIII ollessani luk. I. Liljan kanssa paikalla, sen lensi n. 10 m:n korkeudella ylitsemme, jolloin siipien alapinnan hiilenmusta väri näkyi selvästi. Pako etäisyys oli 15–20 m. Lintu ei äännellyt.

Tuntomerkkien perusteella oli selvää, että lintu kuului *Glareola*-sukuun, jonka lajit *G. pratincola* ja *G. nordmanni* eroavat toisistaan lähinnä siipien alapinnan värin perusteella. Edellisen lajin siiven alapeitinhöyhenet ovat ruskeanpunaiset ja jälkimmäisen mustat, joten kyseessä oli *G. nordmanni*. Se oli nuori yksilö (vanhalta puuttuvat selän peitinhöyhenten vaaleat reunat).

Tapaamispaikka on laaja niitty- ja ruoikkoalue Kokemäenjoen suulla. Vedenpinnan mataluuden takia oli näkyvissä suuria savikoita, jotka auringossa olivat kuivuneet ja halkeilleet, ja näin oli päässyt syntymään maisematyyppi, joka melkoisesti

muistuttaa lajin pesimäalueita. Parhaiten lintu viihtyikin juuri kovilla savimailla, ruokailun kuitenkin tapahtuessa muiden kahlaajien tapaan vesirajassa. Suurimman osan ravinnostaan se näytti hankkivan ilmasta pyydystämällä taitavasti hyönteisiä.

Meitä lähinnä laji pesii Lounais-Aasian aroalueilla sekä Romaniassa Tonavan suistossa. Pohjoismaissa se on tavattu neljä kertaa: Tanska 2 kertaa, Norja ja Ruotsi kerran (4. VIII. 1964 1 yks. Hjälmarjärven rannalla).

Glareola-lajien systematiikka on ollut viime vuosina jonkin verran kiistanalainen, sillä eräät tutkijat katsovat *G. nordmannin* olevan *G. pratincolan* alalaji (esim. R. MEINERTZHAGEN 1954; Birds of Arabia, s. 474). Tämä kanta perustuu tavattuihin välimuotoihin sekä elintapojen ja muuton samankaltaisuuteen. CH. VAURIE (Birds of Palearctic Fauna, 1965, s. 453) kuitenkin katsoo niiden muodostavan kaksi eri lajia lähinnä morfologisten eroavuuksien perusteella. Myös useimmissa lintukäsikirjoissa ne käsitellään eri lajeina.

JAAKKO LAINE

10. Kirjosiippiuunilintu (*Phylloscopus inornatus*) Signilskärillä

23. X. 1965 lensi outo pieni *Phylloscopus* japanilaisverkkoon eräässä Signilskärin koivutiheikössä. Verkossa kiintyi huomio ensimmäiseksi voimakkaaseen silmäkulmanjuovaan ja siiven kuviointiin. Irroituksen jälkeen lintu päästi terävän kaksiosaisen äänen, joka oli aivan erilainen kuin kotoisten *Phylloscopus*-lajien muistuttaen pikemminkin kirvisen ääntä. Vein linnun asemalle, kirjoitin kuvauksen puvusta ja suoritin tavanomaiset mittaukset. Myös tutkin siipikaavan ja käsisulkien keskinäiset suhteet. Käytettävissäni olleen WILLIAMSONIN mainion määrittysoppaan perusteella saatoin pian varmistua siitä, että lintu oli kirjosiippiuunilintu, *Phylloscopus inornatus*.

Seuraavat puutteelliset tuntomerkit kirjoitin muistiin. *Kuvaus*: päälaki, niska, hartiat ja selkä vihreät, vailla ruskehtavaa tai harmahtavaa sävyä, suunnilleen samanväriset kuin sirittäjän (*Ph. sibilatrix*); yläperä muuta selkäpuolta vaaleampi ja vielä kauniimman vihreä. Tumma juova silmän kohdalla leveni taaksepäin, ja kellanvalkoinen, hieman vihertävään vivahtava silmäkulmanjuova ulottui leveänä miltei niskaan asti; vihreänharmaissa poskissa likaista vaaleampaa täplitystä. Mustanruskeissa siipi- ja pyrstösulissa kirkkaanvihreät reunukset; kyynärsulissa ja varsinkin tertiaaleissa (kolmessa sisimmässä kyynärsiiven sulassa) nämä reunukset olivat leveämmät ja vaaleammat kuin käsisulissa. Kyynärsulkien pitemmissä peitinhöyhenissä oli n. mm:n pituiset, keskimmaisissa peitinhöyhenissä hieman lyhyemmät vihertävänvalkoiset kärjet, joista siipijuovat muodostuivat. Kita keltainen. *Mitat*: pituus 106, siipi 57.3, nokka 6.0 (poikkeaa täysin WILLIAMSONIN antamista arvoista, mahdollisesti mittasin nokan virheellisesti), nilkka 19.6 ja pyrstö 42.0 mm, paino (klo 17.30) 6.8 – 7.0 g. *Siipikaava*: IV käsisulka pisin, muut seuraavasti lyhyempiä: II 6.0, III 0.4, V 0.6, VI 2.6, VII 6.1, VIII 8.6, IX 11.2 ja X 12.1 mm. I käsisulka oli 6.5 mm käsisulkien peitinhöyheniä pitempi. Käsisulissa III–VI oli ulkohöyty kovertunut.

II käsisulan suhteellisen pituuden ja silmäkulmanjuovan keltaisen värisävyn perusteella lintu kuului nimirotuun, jonka pesimäalueet ovat Siperiassa ulottuen kuitenkin lännessä ohi Uralin Petsora-joelle saakka (VAURIE). Aasian vuorialueilta on lisäksi erotettu rodut *mandelli* ja *humei*.

Syysmuuton aikana laji on säännöllisin Länsi-Euroopassa tavattavista Siperian *Phylloscopus*-lajeista ja on tavattu mm. Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa. Saksan Helgolannissa ja joillakin Itä-Englannin lintuasemilla laji on jokasyksyinen vieras. Useimmat havainnot on tehty syyskuun lopulla ja lokakuun alkupuoliskolla. Englannissa laji on tavattu (Fair Isle) jo 6. XI, Helgolannissa vielä 9. XI (WILLIAMSON).

Syksyllä 1962 rengastettiin kaksi yksilöä Signilskärillä Raimo Asplundin toimesta.

Kirjallisuutta: VAURIE, C. The Birds of the Palaearctic Fauna - order Passeriformes. London, 1959. — WILLIAMSON, K. Identification for Ringers 2. British Trust for Ornithology, Oxford, 1962.

PERTTI KALINAINEN

11. Islannintelkkä (*Bucephala islandica*) Heinolassa keväällä 1964

21. IV. 1964 iltapäivällä havaitsin Kymijoen ns. alavirralla Koskensaaren pohjoiskärjen ja nahkatehtaan välisellä alueella islannintelkkäparin. Alustava määrittäminen oli mahdollista 150 metrin etäisyydeltä koiraan värityksen perusteella, mutta vasta siirryttyäni Koskensaaren puolelle tarjoutui tilaisuus lajin lähempään tarkasteluun. Linnut sukeltelivat ajoittain vain 30 metrin päässä rannasta kolmen telkän (1 ♂ 2 ♀♀) seurassa. Havaitsin seuraavat erot telkkään verrattuna.

Koiras: 1) kupeilla keski- ja takaosassa tummaa kirjailua, vain etuosa puhtaan valkea; keväisin erinomainen tuntomerkki, joka erottuu kaukaa (telkkäkoiraan kupeet loistavat kauttaaltaan hohtavan valkeina, sen sijaan on syytä varoa sekoittamista 1-v. koiraaseen, joka eroaa esim. pään värityksen ja poskilaikun puolesta) — 2) valkea laikku nokan tyvessä kapea, puolikuunmuotoinen, pienemmältä vaikuttava — 3) otsa korkea — 4) pää erittäin tumma; sinipunertava hohto erottuu vain auringonvalossa läheltä, siis huomattavasti vaikeammin kuin telkän vihreä.

Naaras: 1) nokka korkea, kolmiomainen, yksivärisen tumma (täysikasvuisen telkkänaaraan ylänokan kärjessä kynnen takana on selvästi näkyvä keltainen täplä, joka kuitenkin häviää jo kesäkuussa) — 2) kupeet vaaleammat (telkkänaaraan yleisvaikutelma hyvin tumma) — 3) kuvun yli kulkeva harmaa vyö katkeaa (raja epäselvä), niin että suoraan edestäpäin nähtynä siinä erottuu valkea alue — 4) kookkaammannäköinen kuin telkkänaaras — 5) pään ruskea väri tummempi ja »kylmempi» — 6) otsa korkea — 7. vasemmalla poskella nokan juuressa pieni kellertävä täplä.

Linnuista tehtiin tämän jälkeen useita havaintoja, joista mainittakoon seuraavat:

30. IV. 16—18 naaras Koskensaari (E. Erola, K. Mikkola ym.) — 20. V. 5,15 1 pari Koskensaari (R. Niemi) — 21. V. 7,20 naaras Koskensaari (V. Tuovinen) — 16. VI. 11,55 koiras Koskensaari (E. Hietanen, H. Silvennoinen).

Islannintelkkien myöhäinen viipyminen saattaisi viitata pesimiseen, mutta pesää ei etsiskelyistä huolimatta löydetty.

PEKKA PAKARINEN

12. Pikkuhuitti (*Porzana parva*) Pohjois-Karjalassa 1965

Kesällä 1965 löytyi kaksi pikkuhuittia Kiteen Juurikasta, Juurikkajärven NW-puolella olevasta luhdasta. Laji on aikaisemmin tavattu viisi kertaa maassamme. Lähinnä Kiteetä oleva löytöpaikka on Riistavedellä.

Paikalla kuulin 12. VI klo 03,55–05,45 Aarno Palmusen kanssa pikkuhuitin ääntelyä monimuotoisten pikkulampareiden pilkkomasta sarakasvustosta, joka rajoittui n. 100 m × 300 m suuruiseen lampeen. Saman päivän iltäyönä tarkkailimme lintua ja suoritimme sen ääntelyn nauhoituksen. Jatkaessamme havainnointia 14. VI löysimme yllätykseksemme toisenkin ääntelevän yksilön n. 250 m:n päästä edellisestä. Käydessäni luhdalla Jouko Tiussin ja Erkki Vartiaisen kanssa 22. VI totesimme, että molemmat linnut olivat edelleen yht'aikaa äänessä ja että myöhemmin havaittu ♂ oli siirtynyt vajaan 200 m:n päähän ensin keksitystä ♂:sta. Kumpikaan niistä ei enää äännellyt 8. VII.

Ääntely alkoi 14. VI klo 18,52 ja 22. VI klo 21 muutamilla tapailun luontoisilla, yksittäisillä »kva»-äännähdyksillä. Molemmilla kerroilla aloittajana toimi ensin keksitty ♂. Näiden tapailujen välillä oli alkuillasta kiusallisen pitkiä taukoja: esim. 14. VI oli ensimmäisen ja toisen lyhyen ääntelysarjan väliä 23 min. Tautot kuitenkin lyhenivät vähitellen, »kva»-sarjojen pituudet jatkuivat ja niihin liittyi samasta aiheesta muodostunut, sävelkorkeudeltaan aleneva ja rytmiltään nopea huutosarja: »kva-kva-va-va-a-a-a». Näitä 3–16 sek:n pituisia soidinhoutosarjoja kuului tavanomaisemman »kva»-ääntelysarjan lomassa harvakseltaan ja epäsäännöllisesti. Rytmien epämääräisyys kuvastui ääntelysarjan yksittäisten »kva»-äännähdysten esitystiheydessäkin: näitä oli 38–63 kpi/min esityksen ollessa kiihkeimmillään. Intensiivinen soitin alkoi 14. VI klo 22,06 ja 22. VI klo 23,15. Myös sen aloitti ensin havaittu ♂, jälkimmäisen yhtyessä siihen lähes välittömästi. Ääntely jatkui 12. VI klo 05,45:een laimentuen ennen loppumista. Ääntelyn voimakkuus ei ollut huomiota herättävä, mihin ilmeisesti vaikuttivat paikalla esiintyvät luhtakanat (2 ♂♂: 4. ja 5. löytö Kb:ssa), luhtahuitti (1 ♂), lukuisat ruokokerttuset, 2 satakieltä sekä n. 100 ♂♀:n rähäköivä naurulokkikolonia. Kuitenkin voitiin erottaa pikkuhuitin omalaatuinen ponteva haukunta tyynessä yössä vielä 600 m:n päähän. – Ääntelyn tulkinnassa kirjaimin on käytetty HILDÉNIN & LINKOLAN (1962) Suuren lintukirjan sattuvaa merkintää.

AARRE LAAKSONEN

13. Västäräkin (*Motacilla alba*) outo pesäpaikka Suoniemen Kauniaisten kylässä

Kesällä 1961 oli västäräkki tehnyt pesänsä autoilija Reijo Kuusenojan kuorma-auton konepellin alle akkumulaattorin päälle. Auto oli joka päivä ajossa kuljettamassa n. 30–40 km:n matkan edestakaisin maitoa Tampereelle. Pesässä oli jo muniakin, kun se havaittiin, ja kun auto palasi ajosta iltapäivisin Suoniemen Kauniaisten kylän Kuusenojan riihen luo, västäräkki pujahti heti pesäänsä konepellin alle. Auton jouduttua korjaukseen Tampereella pesä hävitettiin.

EERO JÄRVENTAUSTA

14. Haarapääskyn (*Hirundo rustica*) luonnonvarainen pesäpaikka Pielisjärvellä 1964

14. VIII. 1964 kävin fil.kand. Olavi Thunebergin kanssa tutkimassa kasvilajistoa Viekin ja Nurmijärven tien varressa Pekanahon koulun lähellä olevalla Kalliojärvellä. Tämän järven etelärannalla on n. 25 m korkea botaanisesti mielenkiintoinen kallionjyrkäne, joka useissa kohdin laskee jyrkästi suoraan järveen. Eräältä tällaiselta paikalta löysimme haarapääskyn pesän n. 1,5 m vedenpinnasta suojanaan yläpuolella oleva kallionuloke. Pesän rakenne oli aivan normaali tälle lajille. Pesässä oli 1 vesi-muna ja sisustuksena kanalintujen höyheniä. Poikaset olivat lähteneet pesästä ja järven yllä lenteli toistakymmentä yksilöä tätä lajia. Merkkejä räystäspääskyn pesimisestä ei löytynyt.

Kesällä 1965 kävin myös paikalla, mutta veneen puutteen takia jäi tällöin varmistamatta pesiminen. Kirjallisuudesta en ole löytänyt tietoja lajin pesimisestä asuusten ulkopuolella Suomessa viime vuosina.

ESKO LAPPI

15. Pikkusieppo (*Ficedula parva*) pesinyt Kurussa v. 1964

22. VI. 1964 kuulin pitäjän eteläosissa sijaitsevan Kuusjärven Hevossaarella, sen sisäosien tiheissä kuusikoissa laimeahkosti laulavan ♂:n. Etsiskelyistä huolimatta en tavannut sitä käydessäni paikalla seuraavina päivinä, joten otaksuin kyseessä olleen parittomana harhailevan yksilön.

Yllätyksekseni kuulin 20. VII em. saaresta lajille tyypillistä, toistuvaa »hily, hily»-ääntä. Tapasin ääntelyn opastamana hätäilevän ja kiihkeästi varoittelevan parin, jonka pesä löytyi n. 100 m:n päässä rannasta seuraavana päivänä. Se sijaitsi jonkin tiaislajin lahopötkkelöön n. 2 m:n korkeudelle hakkaamasta kolossa. Pötkkelön läpimitta pesän kohdalla oli n. 9 cm. Poikaset, joita oli 5, jättivät pesän 25. VII, minkä jälkeen ne pysyttelivät vielä viikon verran pesäpaikan tuntumassa ja kiertelevät sittemmin lähimaastossa. Viimeinen havainto pikkusiepoista tehtiin 8. VIII (2 juv., joita ♀ vielä ruokki), minkä jälkeen poikue lienee siirtynyt mainitusta 16 ha:n metsäsaaresta kapean salmen ylämantereelle.

Emot aloittivat varoittelevan huomattuaan jo kaukaa pesää lähestyvän ihmisen, mutta pysyttelivät enimmäkseen puiden latvaosissa näkymättömissä. Itse pesällä ne olivat huomattavasti rohkeampia; niinpä sain ihailla kauniin oranssikurkkuista ♂:ta usein ainoastaan metrin päästä, vaikka se muuten näyttäytyi ja äänteli paljon vähemmän kuin ♀. Lintujen pesimäpiirillä ajoittain oleskellut viirupöllöpoikue aiheutti kiihkeitä varoitussarjoja, jotka kerran jatkuivat klo 23.30:een, siis iltahämärään saakka.

Pesimäbiotooppi oli keski-ikäistä, paikoin soistunutta ja ylitiheää OMT-kuusikkoa, jossa oli jonkinlaisena alipuustona mm. lehmuksia. Mainittakoon vielä, että pesäpaikan välittömässä läheisyydessä oli muutaman aarin laajuinen, valoisa korpipainanne, jolla kasvoi pajukkoa sekä muutamia koivuja. Lähinaapureina olivat mm. pyy, punarinta, sirittäjä ja punatulku.

PERTTI KASTARI

Summaries:

1. *Bird notes from Turku and its surroundings, 1964–1965.* Occasional records of more or less rare birds. The observations were reported by the members of the Ornithological Society of Turku.

2. *Some records from Jurmo Bird Station in the archipelago of Korppoo, S.W. Finland, in the year 1965.* More than 4300 specimens were banded mainly during the migration seasons. The Shelduck found nesting; a female and 6 young noted on June 28. Moreover, several observations of rare waders on passage in the spring and autumn.

3. *Bird notes from the vicinity of Hamina, S. Finland, 1962.* For instance, an individual of the Terek Sandpiper observed by the author on May 13.

4. *Some bird observations from southern East Bothnia, 1965.* Among others, breeding records of the Three toed Woodpecker (3 nests) and the Rustic Bunting. The Marsh Warbler was surprisingly found nesting. Furthermore, the Scarlet Grosbeak occurred in usually high number; not less than 40 nests were counted merely in the surroundings of Kristiinankaupunki/Kristinestad. On Sept. 7 a Great Snipe was trapped and ringed.

5. *Bird records from the communes of Lappfjärd and Sideby, W. Finland, 1965.* During April 8–12 a Moorhen was observed daily on a farm eating grains. Surprisingly the Lapland Owl was found breeding in an old nest built by Goshawks. Four fledglings observed at the end of June. The species has in all probability bred in the same locality in earlier years.

6. *The Snow Goose noted at Pyhäjoki, W. Finland.* A specimen stayed for at least three weeks on marshy meadows near the shore in May-June 1965.

7. *Record of the Black-headed Bunting or Red-headed Bunting at Kustavi, S. W. Finland.* A female belonging to either of the above mentioned species observed by the authors on July 14, 1965.

8. *The Yellow-headed Wagtail noted at Valassaaret Bird Station, W. Finland.* One specimen (juvenile) seen on the islet on Sept. 8, 1964. This is the second record of the species mentioned from Finland.

9. *First record of the Black-winged Pratincole in Finland.* A bird (juvenile) seen at the mouth of the river Kokemäenjoki near Pori, W. Finland, on August 7, 1963.

10. *A new record of the Yellow-browed Warbler at Signilskär, Ahvenanmaa/Åland.* One ind. trapped and ringed on Oct. 23, 1965. The fourth observation in Finland. Two individuals were ringed at Signilskär in the autumn of 1962 (R. Asplund).

11. *The Barrow's Goldeneye observed near Heinola, southern Finland.* A pair noted together with common Goldeneyes on April 21, 1964.

12. *The Little Crake heard in the commune of Kitee, eastern Finland.* Two trilling males among dense aquatic vegetation in a fen in the middle of June, 1965.

13. *The White Wagtail nesting in a car.* A nest, containing eggs, was found in the motor space of a motor lorry.

14. *Uncommon breeding place of the Swallow.* A nest was built in a shelf on a rocky-wall near a lake.

15. *The Red-breasted Flycatcher breeding at Kuru, Central Finland.* A nest was found in a nest hole in a dense, marshy forest in July 1964.